

Joséphine Baker's story

Joséphine Baker (Frieda, Josephina Carson) werd geboren op 3 juni 1906 in de krottenwijk van Saint Louis gelegen aan de Mississippi-rivier (USA). Haar ouders waren Carrie Mc Donald een zwarte (wasvrouw) die getrouwd was met Eddie Carson, een vaudeville-muzikant (drummer) van Spaanse afkomst. Josephine had nog een broer en twee zussen.

De vader verlaat het gezin waardoor Joséphine verplicht is vroegtijdig de school te verlaten. Ze zoekt werk in rijke blanke families. En hier wordt ze voor het eerst geconfronteerd met de rassen-discriminatie. De voortdurende waarschuwingen van haar blanke werkgevers "not to kiss the baby" tijdens de "babysittingen" zal haar ganse leven bijblijven.

Joséphine verlaat op 16-jarige leeftijd het ouderlijk huis en trekt op toernee met een rondreizende dansgroep uit Philadelphia, Ze proberen het met een nieuwe Broadway-show "Chocolate dandies" eerst in Boston en kort daarop in de "Cotton Club" en de "Plantation Club" in Harlem.. Maar de vertoningen draaien uit op een fiasco en Josephine besluit om naar Europa te emigreren.

Parijs

Joséphine arriveert in Parijs op 22 september 1925, Een paar weken later stuurt ze een brief naar haar moeder. *"...Ik ben goed toegekomen en heb in het Casino de Paris reeds een eerste dans-voorstelling gegeven. Er zijn drukke onderhandelingen aan de gang voor een Amerikaanse productie "Revue nègre" in het Elysée theater. Ik zal de hoofdrol krijgen. Kortom de vooruitzichten zijn goed. Maar wat heb ik toch gelachen toen ik in Parijs toekwam. Ik zag hier in die kleine straten met die kleine huizen voor het eerst chieke dames rondlopen op schoenen met ongelooflijk hoge hakken, dit, in tegenstelling tot New York met zijn grote gebouwen en brede, rechtlijnige verkeerswegen waar de vrouwen gewone lage schoenen dragen. Ik versta reeds enige woorden Frans: ", "bonbon" "bonjour", "phonographe", "cocu" "amour", "bonsoir"....*

La revue nègre

Voor mij liggen de *Memoires* van Joséphine Baker. Hierin staat een artikel afgeprint (spijtig zonder datum) van het blad *Candide* dat ons een klaar beeld scheidt over die eerste optredens van Jpséphine in Parijs. .

<p>"Aux Champs Elysées : LA REVUE NEGRE / Grand succès / Révélation : Joséphine Baker » par Pierre de Régner</p>

We hebben al veel gesproken over haar optredens ... Er zijn mensen die er twee keren naartoe gingen en zelfs zes keren ! Daarentegen zijn er anderen die tussen twee scènes plotseling rechtveren en de zaal verlaten. Ze smijten de deuren achter zich met een smak dicht, roepend dat zulke schandalige vertoningen zouden moeten verboden worden)

"La revue nègre" is een Amerikaanse productie met Joséphine als "star", Joe Alex haar danspartner en enkele "girls". De vertoningen beginnen steeds om 10 uur. Het publiek zit er reeds lang op voorhand ongeduldig te wachten. En ineens gaat het gordijn open en verschijnt de "Black pearl" Er weerklinkt een overdonderend gejuich en met een "Hello,...Hello.... tout le monde au charleston" schiet het

“negerorkest” in actie. (Nota : de charleston was toen nog een onbekende dans in Europa) . Joséphine draagt kort geknipt haar, plat tegen haar hoofd geplakt. Ze is naakt en draagt alleen een rokje uit bananen –16 stuks juist geteld ! - en een soortgelijke halssnoer. Soms worden de bananen vervangen door pluimen en dan lijkt ze op een levende, wervelende ‘plumeau . Het is een spektakel zoals wij er nog nooit een zagenOm van te dromen”

“Chez Joséphine”

Na haar schitterende debuut in Parijs wordt Joséphine uitgenodigd in Berlijn . Ze wordt er op enthousiaste wijze ontvangen en overladen door een berg aan geschenken : juwelen van onschatbare waarde, levende dieren tot zelfs een sportwagen. Daarmee wordt voorlopig de periode “Revue nègre” afgesloten.

Ze keert naar Parijs terug en krijgt een hoofdrol in “*Folies d’un jour*” in de “Folies Bergère“ Maar na al die succesvolle optredens krijgt zij genoeg van dat opgeweekt leven en ze sticht in 1927 haar eigen club “ Chez Joséphine.”

Maar de aanbiedingen blijven van overal toestromen.

- Wenen stelt haar twee vertoningen voor tegen duizend dollar per vertoning .
Ze antwoordt : neen geen tijd
- De Embrosy Club van Londen stuurt een telegram “ Kom wanneer je dat past en laat ons het gevraagde bedrag kennen”
Ze antwoordt : neen, geen tijd.

*Ze zegt neen voor Amsterdam, neen voor Bedapest, neen voor Bucarest , neen voor Buenos-Aires, neen voor alles en aan iedereen.

De tijd gaat voorbi j Wij zijn 1930. En daar verschijnt Robert De Kers als een meester-tovenaar. Hij slaagt er in Joséphine te overtuigen voor een toernee in 1931-1932 met optredens in de voornaamste steden van Frankrijk , Zwitserland , Italië , Tunesië en Algerije. Wie had dat durven vermoeden ? Robert zet zich onmiddellijk aan ’t werk voor de vorming van zijn orkest. de “Baker’s Boys” dat voor het merendeel zal gevormd worden door belgische muzikanten

Films en Amerika

In de vroege jaren dertig speelt Joséphine in twee franse zwart-wit films :, eerst in *Zou Zou* en vervolgens in *Princesse Tam Tam*. Maar die films worden – omwille van haar huidskleur - in Amerika verboden dit, tot grote ergernis van film-idool Jean Gabin, de engelse schrijver Bernard Shaw, variété-artiest Maurice Chevalier en jazz-gitarist Django Reinhardt.

Niettemin probeert Joséphine in 1936 vaste voet te krijgen in Amerika. Ze krijgt er de hoofdrol in “Ziegfields Folies” en speelt er samen met Fanny Bruce en Bob Hope. Maar het wordt een fiasco. Spijts haar succesvolle optredens in Europa wordt ze in Amerika nog steeds gebrandmerkt als “an uppish colored girl (verwaande kleurlinge) De Newyork Times spreekt over een “Negro- wench” (zwarte slet). Onder druk van de Conservatieven wordt haar zelfs de toegang tot restaurants geweigerd. Fanny Bruce wordt ziek en de vertoning wordt voor enkele dagen onderbroken. Maar intussen verbreekt Joséphine haar contract en keert tnaar Europa terug. . Het jaar daarop , in 1937, krijgt ze de franse nationaliteit.

Gedurende de Duitse bezetting (1940-'44) sluit ze direct aan bij het Franse verzet. Zo smokkelt naar de *Gealliëerden* geheime boodschappen die vermeld staan op haar muziekpartituren. Als "verpleegster" van het Rode Kruis helpt ze Belgische vluchtelingen die in Frankrijk toestromen. En ten slotte treedt ze op voor de strijdkrachten van *La France Libre* in Afrika en het Midden Oosten. Hiervoor zal ze later door de Gaulle het "Croix de Guerre" worden toegekend. .

Les Milandes

Na de oorlog gaat Joséphine's aandacht voornamelijk naar "Les Milandes", haar uitgestrekt landgoed in Castelnau-Fayac (zuid-west Frankrijk) Ze nodigt haar naaste familieleden uit om er zich te komen vestigen. Het landgoed was aanvankelijk alleen een dieren-asiel. Maar vanaf 1950 adopteert ze ook een tiental kinderen van allerlei ras en nationaliteiten. Het kasteel is immers groot genoeg en er is ook geen tekort aan personeel. Dat is – wat ze noemt - haar *regenboog-familie* Zodoende poogt zij het voorbeeld te geven tot verbroedering van alle volkeren en rassen.

In 1956 stopt ze definitief met haar optredens wat haar de kans biedt om tussendoor in Amerika deel te nemen aan manifestaties voor de verdediging van de rechten van de mens Niets is haar teveel. Maar ingevolge de hoge onderhoudskosten van "Les Milandes," en haar adoptie-kinderen geraakt zij regelmatig in financiële moeilijkheden.

In 1973 probeert ze het andermaal in Amerika. Ze krijgt de gelegenheid om er op te treden in de *Carnegie Hall* Ze is erg zenuwachtig als ze het podium betreedt maar krijgt onmiddellijk een staande ovatie. Ze is er zodanig door getroffen dat ze'r tranen van in de ogen krijgt. Zij beëindigt haar succesvol optreden met de woorden : *vandaag beleefde ik de schoonste dag van mijn leven.*

Laatste optredens

De financiële moeilijkheden hopen zich op. Er moet dringend hieraan verholpen worden. Voor haar 50 jaar variété-carrière wordt een "grootscheepse come-back" georganiseerd op 8 april 1975 in het "Théâtre Bobino". De belangstelling is enorm. Iedereen wil de terugkeer van de 68-jarige artieste meevieren en haar zodoende ook financieel steunen Ook Prinses Grace van Monaco en de Italiaanse filmactrice Sofia Loren zijn er bij. Amper enkele dagen later, wordt de "Black Pearl " getroffen door een hersenbloeding en ze sterft op 12 april 1975.

Duizenden mensen staan langs de straten om de rouwstoet te zien voorbijtrekken naar de kerk "la Madeleine" Er worden tot afscheid 21 kanoschoten afgevuurd . Daarmee is zij de eerste Amerikaanse vrouw in de Franse geschiedenis die met militaire eer begraven werd. Haar stoffelijke overschot rust op het kerkhof van Monaco.